

Infolehe ilmumist toetab
Kanada Saatkonna Esindus

EMSL on Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste avalike huvide ühiseks teostamiseks ja kaitseks asutatud organisatsioon, mille missioon on Eesti ühendustele arengusuundade ja toetusteenuste pakkumine, avaliku arvamuse kujundamine, liikmete ühiste avalike huvide eestkoste ning avaliku ja äri sektoriga toimivate töösuhete kujundamine.

Kodanik tahab streikida

lk 2

EMÜ valmistub neljandaks suurkoguks

lk 2

Kanada ja Eesti: sarnasemad kui võiks arvata

lk 3

Kanada vabatahtlikud

lk 4

EMSLi suvekoolist

lk 5

Rahastamine ja toetused avalikust sektorist: ootused ja arengud

Õpetussõnu hea projekti koostamiseks

lk 6-7

Ettevõtete ühiskondlik vastutus – kas midagi ka ühendustele?

lk 8

Seadusandlusest tulenevad ühenduste probleemid

lk 9

Ühenduste tegemised

lk 10

Ülevaade katuseorganisatsioonide arenguprojektist

lk 11

Pilte suvekoolist

lk 12

Kodanik tabab streikida

Toomas Trapido, EMSLi nõukogu
toomas@elfond.ee

Tavapärane olustikupilt 21. sajandi alguses. Tegevuspaik Tallinn, eriti selle keskosa, kus paiknevad soliid- sed kivist hooned.

Läbinud turvakontrolli, andnud ära pildi- ga dokumendi ja saanud vastu plastkaardi kirjaga «Külaline A 014», jääb kodanik ruumikas eestoa ootama vastuvõttu poliitiku juurde. Ajaviiteks lehitseb ta diivani- laual olevaid ajalehti-ajakirju, peagi aga palutakse ta edasi.

Poliitik tuleb laialt naeratades uksele vas- tu, surub kätt ja palub istet võtta. Viisaka ja lühikese sissejuhatuse järel küsib poliit- ik: «Oelge palun, milleks teid tegelikult vaja on? Ausalt öeldes on mul päris kiire.»

Kodanik, olles poliitikuga kohtumist har- jutanud, ei kaota närvi, hingab sügavalt sisse ja alustab: «Vaadake, meil on üle Eesti mitukümmend kohalikku rühma, me vahendame informatsiooni, me püüame aidata inimesi taotluste kirjutamisel ja kohaliku algatuse ellu viimisel, me oleme tegutsenud üle kümne aasta, me...» ei jõua ta lõpetada.

Poliitik: «Ja-jah, aitäh, aitäh, aga tegeli- kult... Tegelikult kui palju raha te tahate?»

Kodanik: «Ma ei saa nüüd hästi aru, vaa- dake, ma ei tulnud raha küsima, ma tulin teiega N valdkonna programmi arutama, et elu ikka edeneks.»

Poliitik: «Ja-jah, aga nüüd on mul juba päris kiire, kohe algab järgmine kohtumi- ne. Saatke peaministrile sel teemal kiri, saatke Riigikogu komisjonile ka. Just-just, aitäh, aitäh! Tore, et tulite, ja-jaa, näge- mist, nägemist.»

Kodanik leiab end taas eesruumist ja hak- kab tasapisi fuajee poole kõndima. Ta ei mõtle õigupoolest millelegi, see kõik tuli ootamatult ja käis nii kiiresti. Ta pole ikka veel harjunud, ehkki sarnane stseen on vii- mase pooleteise kuu jooksul juba viies.

Miks, mõtleb kodanik endamisi. Kas meid pole siis üldse vaja? Meil on ju kodaniku- ühiskond, peaminister ise ütles viimasel

konverentsil nii ilusasti, et ta vajab meid. Kodanik saab oma pildiga dokumendi tagasi ja väljub munakivisillutisega täna- vale, kus on tuuline, ning pilve tagant välja tulnud päike pimestab ta silmad: korraks kaob ajataju.

21. sajandi teiseks aastakümneks oli olu- kord märgatavalt muutunud. Riigivõim sai aru, et ta on ajuks ühiskonna kehas, kuid ilma südame, maksa, neerude, käte ja jalgadeta ei ole tal midagi peale hakata. Toitelahusega purki pandud ajude säilita- mise projekt ei olnud ka tulemusi andnud ning kõik said aru, et nii nagu inimese vaim toimib paremini terves kehas, nii on ka ühiskond kui terve keha, milles valitsus on vaid üks organ.

Kodanik ja poliitik meenutasid mõnikord kohtudes vanu aegu, kus nad mõlemad justkui pimedusega löödud olid, ning vis- kasid selle üle nalja.

Poliitik: «...milleks teid tegelikult vaja on?»

Kodanik: «Aga milleks sind ennast vaja on, ütle mulle palun! Sa istud siin minu raha eest ja mõnitad mind, tore lugu küll. Nüüd kuulad sina...»

Ajaloohuvilistele teadmiseks, et 2004. aastal alustas EMSL projekti, kus koguti häid ja halbu näiteid avaliku võimu ja kodanikeühenduste suhetest. Kõigil liikmeil paluti esitada oma kogemusi, need koguti avalikule internetilehele ja valmis kokkuvõttev aruanne. Selle tutvus- tamine peaministrile ja Riigikogule ning seejärel toimunud pressikon- verents lükkasid käima arengud, mille tagajärjed on selgelt tuntavad praeguseski ühiskonnas.

Eesti Mittetulundusühingute Ümarlaud valmistub neljandaks suurtokoguks

Ülo Siivelt, EMÜ esinduskogu
ylo@lc.ee

20. novembril Paides toimuv Eesti Mittetulundusühingute Ümarlauda (EMÜ) IV suurtokogu tähistab mitte- tulundussektori esinduskogu teate- pulga üleandmist järgmisele. Suur- kogul tuleb heaks kiita hulgaliselt dokumente. Neis otsustes kajastub ka suurtokogude vahelisel ajal koos käiva EMÜ 33-liikmelise esindus- kogu tegevus, mis sillutab rada vali- tavale nn kolmanda sektori parla- mendile.

Eelmine EMÜ suurtokogu Tallinnas Sakala Keskuses (1. veebruaril 2003.a.) toimus kuu aega enne Riigikogu praeguse koos- seisu valimisi. Möödunud oli poolteist kuud sellest, kui Riigikogu EKAKi heaks kiitis. Kutsusime suurtokogule kõigi vali- mistel kandideerivate erakondade esinda- jad. Kohal olid kõigi tänase Riigikogu kuue erakonna esindajad. Lubadused enne valimisi olid lahked, enamus esinejaid valdas ühendustele omast terminoloogiat ja sõnavara. Palju räägiti kodanikuühis- konnast ja sellest, kuidas just tema era- kond püüab peale valimisi selle arengule kaasa aidata.

Täna peame aga meenutama, et «uue poliitika» loosungi all sammuvale valit-

suskoalitsioonile tuli suurkogu järgsetel kuudel korduvalt meelde tuletada nende ülesandeid. Nii tuli peaministrile, aga ka minister Jaan Õunapuule paaril korral meelde tuletada Riigikogu määratud ülesannet luua EKAKi rakendamiseks avaliku ja kolmanda sektori esindajatest ühiskomisjon.

Pärast EMÜ esindajate korduvaid kirju ja kohtumist minister Jaan Õunapuuga möödunud aasta oktoobris kutsutigi ühiskomisjoni esimest korda kokku. Ühiskomisjoni efektiivsemaks tööks loodi kolm töörühma – seadusandluse ja kaasamise, rahastamise ja statistika ning kodanikuhariduse ja avaliku teadlikkuse töörühm. Siinkohal tõstaksin esile EMSLi, Avatud Eesti Fondi ja EMÜ esindajate panust ühiskomisjoni edukasse töösesse.

Selle aasta märtsiks valmisid ühiskomisjoni kolmes töörühmas hetkeolukorra analüüsid, ettepanekud ja tegevuskava. Järgnes viivitus ministeeriumide kooskõlastusringil, seejärel algas valitsuse puhkuseperiood. Viiekuise vaikuse järel kiitis valitsus 12. augustil tegevuskava viimaks heaks. Seega saab EMÜ alles alates augusti teisest poolest olla kindel, et EKAKi rakendamise protsess jätkub. Nüüd jääb üle loota, et ühiskomisjoni eraldatakse ka 2005. aasta riigieelarvesse kavandatud raha ja EKAKi rakendamine võib alata.

2004. aasta on EMÜl kulgenud kolmes suunas. Esiteks osaletakse aktiivselt ühiskomisjoni töös, pakkudes seejuures kõigile ühendustele võimalust edastada EMÜ esindaja kaudu ühiskomisjonile oma seisukohti. Samuti aitab EMÜ kaasa selle aasta lõpul riigikogus toimuva EKAKi rakendamise arutelu ettevalmistamisele.

Aasta algul loodi EMÜ eestvedamisel riigikogus EKAKi toetusrühm valitsuse ja ühiskomisjoni survestamiseks, kuhu kuulub 21 parlamendisaadikut kõigist riigikogus esindatud erakondade fraktsioonidest. Saadikurühma juhiv Avo Üprus.

Teine oluline eesmärk on suurkogu ettevalmistamine ja läbiviimine. EMÜ esinduskogus on ettevalmistamisel suurkogu otsuse eelnõud, mille mõte ja sisu tuleneb otseselt kas ühiskomisjoni tegevuskavast või mitmetest uuringutest ja küsitlustest. Eelnõude viimistlusele saavad kaasa aidata kõik ühendused, kes osalevad piir-

kondlikel ümarlaudadel, mis viiakse maakondades läbi septembri ja oktoobri jooksul.

EMÜ esinduskogu toetamiseks sõlmiti juunis lepe SA Eesti Õiguskeskusega, mille raames viib sihtasutuse Themise projekti meeskond (www.lc.ee/themis) mittetulundussektori probleemide adekvaatsemaks hindamiseks läbi mitmeid lühiuuringuid ja küsitlusi; aitab korraldada ümarlaudu ja veebifoorumeid arutelude läbiviimiseks. Seni on nende abiga valminud uuring seltsingute probleemide kohta, samuti on läbi viidud 100 MTÜ küsitlus, mille tulemusena analüüsiti projektipõhiseks tegevuseks kasutatavaid tähtsajalisi töölepinguid. Kõik materjalid pannakse lähiajal välja EMÜ uuele veebilehele.

Suurkogu toimumise ajaks peaksid Themise abiga sündima veel kaks olulist eelnõud. Taas on päevakorras mõte korraldada riiklike toetuste süsteem ja luua selle tarbeks Kodanikuühiskonna (Siht)kapital. Enne suurkogu peaksid Themise initsiatiivil valmima kaasamisühendused osalisdemokraatia arendamiseks. Hetkel aga ootab nende arutelu ja vormistus Praxise/AEFI ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi/EMSLi projektide lõppjärelduksi.

Kolmas tegevussuund on parema kontakti loomine arvukate ühendustega: valmimas on EMÜ uus kodulehekül, kust ühendused saavad ülevaateid kolmanda sektori arengust, ühiskomisjonis ja seadusandluses toimuvast, uuringutest, projektikonkurssidest jms. Kodulehel on kavas avada mitmeid arutelufoorumeid ja viia läbi nii temaatilisi ümarlaudu kui ka suurkogule eelnevaid piirkondlikke ümarlaudu. Neil arutame EMÜ poolt esile toodud probleemide lahendamist, EKAKi rakendamise protsessi ja suurkogu otsuseid. Loomulikult ootame ühendustelt tagasisidet. Ürituse läbiviimisele ootame kaasa lööma aktiivsemate ühenduste eestvedajaid ja loodame kasutada maakondade MAKide esindajate abi ja osalust.

Plaanime läbi viia vähemalt 16 ümarlauda (igas maakonnas, lisaks ka Tallinnas), kuid see arv pole veel lõplik. Püsiva huvi korral leiame kindlasti võimaluse osaleda suurematel ühenduste teabepäevadel.

Olge ka ise aktiivsed ja võtke meiega ühendust!

Kanada ja Eesti: sarnasemad kui võiks arvata

Kristina Mänd, EMSL
kristina@ngo.ee

Kanada on omamoodi imederiik – rahulik, sõbralik ja aktiivsele kodanikule tõeline kullasoon. Selle riigi areng ja probleemid on viimastel aastatel olnud Eestiga üpris sarnased ja õppida on meil teineteiselt palju.

Paar aastat tagasi alustas EMSL koostööd nende Kanada ühendustega, kes aitasid välja töötada *Accord*-nimelise dokumendi, Kanada ühenduste ja avaliku sektori omavahelise lepingu. See sarnaneb eestlaste EKAKi ja brittide *Compact*’iga. Meie peamiseks partneriks sai *Centre for Voluntary Sector Research and Development* (CVSRD), mis on Kanada ühenduste, Carletoni Ülikooli avaliku halduse ja juhtimise osakonna ning Ottawa Ülikooli partnerlusprojekt. CVSRD eesmärk on ühendada kolmanda sektori areng teaduslike uuringutega.

CVSRD kutsel veetsid Tuulike Mänd Tartu Vabatahtlike Keskusest, Maris Puurmann siseministeeriumist ja allkirjutanu Kanadas 10 päeva, et tutvuda Kanada ühenduste ja avaliku sektori suhete arengu ja vabatahtlikkuse teemaga ning kohtuda ka valitsuse esindajatega, kes vastutavad *Accord*’i rakendamise eest. Sõitu toetas Kanada välisministeeriumi programm.

Accord sai alguse seitsmest ümarlauast (*joint tables*), kus avaliku ja kolmanda sektori esindajad proovisid leida ühiseid lahendusi omavaheliste suhete parandamiseks. Selle tarbeks eraldas valitsus 92 miljonit Kanada dollarit. Ümarlaudu ühendavaks jõuks sai *Voluntary Sector Initiative* (VSI); kokku töötas ümarlaudadel üle 100 inimese, kes esindasid seal ennast, mitte organisatsioone.

Üks ümarlaudadest oli *Accord*'i laud, mille kaasesimehed oli Lynne Toupin (kolmas sektor) ja Bill McClosky (avalik sektor). *Accord*'i lõpliku teksti kirjutas kokku konsultant ja seda ühendustega enam laiemalt ei arutatud. *Accord*'i rakendamiseks koostati kaks koodeksit: rahastamise koodeks ja poliitika dialoogi koodeks (*Codes of Good Practice on Policy Dialogue*). Mõlemad dokumendid on koostatud lihtsalt ja hästi, ent paraku puudub nende rakendusmehhanism. Kanada ühenduste hinnangul pole *Accord*'i võimalik rakendada sellepärast, et see ei väljendu üheski valitsuse tegevuses ning koodeksites kirjas olev ei kajastu määrustes ega seadustes. Eestis võttis valitsus vastu EKAKi tegevuskava ja huvitav on võrrelda, kuidas seal kirjapanud rakendama hakatakse.

Järgnevalt toon välja peamised tähelepanekud EKAKi ja *Accord*'i võrreldes.

- EKAKi peamine tugevus on see, et lisaks tekstile on meil indikaatorid, mille alusel saab EKAKi mõju ja vajalikke muutusi ka mõõta. Kanadas see puudub.
- Meie teine tugevus on see, et EKAKi kiitsid heaks kõik Riigikogus olevad erakonnad. Kanadas kiitis *Accord*'i heaks eelmine valitsus, ent praegune valitsus (eesotsas peaministri Martiniga) ei soovi eelmise valitsuse tehtut varmalt üle võtta.
- Eesti tugevus on seegi, et meil on olemas kaugem eesmärk – kodanikuühiskonna kujundamine. Kanadas oli eesmärk vaid omavaheliste suhete parandamine.
- Eesti tugev kül on ka riigi väiksus, mis omakorda aitab kaasa info paremale levikule.
- Ning meie viimane tugev kül on asjaolu, et EKAKi koostamisse kaasati protsentuaalselt palju enam ühendusi ja inimesi. Kanadas kaasati *Accord*'i koostamisse suhteliselt väike osa kolmandast sektorist.

Pisut aga ka Kanada tugevatest külgedest.

- Esiteks on Kanada ühendused palju rohkem valmis koos tegutsema ja ühiselt rääkima.
- Teine Kanada tugevus on *Accord*'i rakendamisega seotud ametnike märksa suurem pühendumus, teadmised ja valmisolek.

Ühes mõttes on Kanada ja Eesti kolmanda sektori olukorrad sarnased – *Accord* ei ole rohujuuretasandi ühenduste seas tuntud ja ühendused ise on liialt hõivatud, et *Accord*'iga tegeleda.

- Tugevuseks on ka riigipoolne korralik rahastamine ning see, et ühendused nimetasid oma esindajad ise (Eestis võtsid ministriumid õiguse esindajad määrata). Kanadas on erinevates riigiasutustes tööl *champion*'id – inimesed, kes jagavad kolleegidele infot kolmanda sektori kohta ja on sektori eestkõnelejad. Tuleb tunnustada, et nii mitmegagi neist kohudes tundsime seesuguse toetuse pärast kadedust.

Toon välja peamised erinevused EKAKi ja *Accord*'i vahel:

- Kanadas on protsessi suund konkreetselt dokumendilt (*Accord*) laiemale tegevusele; Eestis on suund laialt põhidokumendilt (EKAK) kitsastele tegevustele
- Kanadas on kokkulepe, Eestis on strateegia

Ühendused on mõistnud, et me ei tohi nõustuda alandlikult kõigega, vaid peame oma seisukohtades olema kindlamad, selgemad ja vajadusel ka häbematumad. Mõlemas riigis on selge, et katusorganisatsioonid vajavad arendamist, sest vaid neil on olemas info levitamiseks ja konsulteerimiseks toimiv infrastruktuur. Mõlemas riigis tegutsevad ühendused, kes ajavad ainult oma asja; ühendused, kes on valmis lisaks oma asjadele ajama ka üldist asja; ühendused, kes ajavad vaid üleriigilist üldist asja.

Mõlemas riigis on need protsessid kaasa toonud aga selle, et ühendused on hakanud paremini mõistma, et nad on osa millestki suuremast ja et nende panuse läbi paraneb ka ühiskond. Paranenud on ka kolmanda sektori avalik maine ja struktuur. Ei Kanada ega Eesti ühendused soovi hierarhilist struktuuri, milles üks esindab kõiki.

Kanada vabatahtlikud

Tuulike Mänd, Tartu Vabatahtlike Keskus
tuulike@vabatahtlikud.ee

Kanadas on 31 miljonit elanikku. Statistika andmeil osales 2000. aastal vabatahtlikus töös 6,5 miljonit inimest ehk 27% kõigist üle 15-aastastest kanadalastest. Iga vabatahtlik pühendas sellele aastaks keskmiselt 162 tundi oma aega. Lisaks tegi 77% kanadalastest mitteametlikku vabatahtlikku tööd, aidates teisi inimesi otse, mitte läbi organisatsioonide.

Vabatahtlikud aitavad ühingutel korraldada üritusi, osalevad nõukogu töös, viivad läbi kampaaniaid või hangivad vajalikke vahendeid, teevad bürootöid ja pakuvad mitmesuguseid teenuseid. Teiste inimeste abistamisel on kõige levinumad sisseostude tegemine, autoga sõidutamine, majapidamistööd, lapsehoidmine, aiatööd, vanurite külastamine ja haigete pöetamine.

Kanada vabatahtlike peamine ajend on soov aidata saavutada eesmärke, millesse nad ise usuvad. Teiseks tahetakse oma oskusi ja kogemusi rakendada, kolmandaks tegeletakse asjadega, mis vabatahtlikku ennast puudutavad või mõjutavad. Samuti on olulised enese proovilepanek ja paremate võimaluste leidmine palgatöös. Otsitakse vaheldust ja tunnustust ning võimalust suhelda ja õppida. Vabatahtliku töö mittetegemise peamiseks põhjuseks on vaba aja puudumine.

Kanadas puudub vabatahtliku töö üheselt mõistetav definitsioon, nagu ka seadusandlik raamistik. Ometi on riigis üles ehitatud vabatahtlikku tegevust toetavad struktuurid. Üleriigilisel tasemel tegutseb *Volunteer Canada*, mis propageerib vabatahtlikku tegevust, viib ellu arendusprojekte, töötab välja materjale ning aitab tõsta piirkondlike ja kohalike vabatahtlike

keskuste suutlikkust. *Volunteer Canada* liikmed on ligi 90 vabatahtlike keskust. Kokku on Kanadas umbes 200 vabatahtlike keskust.

Vabatahtlik töö pole ka Eestis tundmatu: Kairi 2004. a kevadel vastsele Taaskasutuskeskusele uut jumet andmas, Tiit ja Ott Roosna-Alliku lasteaeda remontimas.

töötavate vabatahtlike tausta ja usaldusväärst.

Rahastamise olulise vähenemise tõttu on viimastel aastatel hakatud mitmeid vabatahtlike keskusi sulgema. Teisest küljest on see aga kasulik, sest see paneb keskusi otsima võimalusi koostööks ja oma tegevuse tõhustamiseks. Praegu vaieldakse aktiivselt selle üle, kust peaks minema piir tasulise ja vabatahtliku töö vahel.

Palju loodetakse tehnoloogia arengule: kui kasutusele võetakse kaameraga telefonid, saab luua näiteks interaktiivseid jälgimissüsteeme. Juba on olemas projektid neile, kel on palju anda, ent kes ei saa või ei taha kodust välja tulla, näiteks aidsi põdevatele vabatahtlikele.

Lisaks rahalisele toetusele leiavad riik ja äriettevõtted teisi võimalusi vabatahtliku tegevuse soodustamiseks. Nii saavad tööandjad lubada oma alluvatel pühendada vabatahtlikule tööle üks tööpäev aastas, säilitades neile palga, või võimaldavad kasutada oma ruume ja töövahendeid heategevuslikel eesmärkidel.

Ontario kodakondsus- ja migratsiooniministeerium pöörab suurt rõhku ka vabatahtlike tunnustamisele. Vahel piisab lihtsatest asjadest: organisatsioonid saavad oma vabatahtlike tänamiseks tellida ministeeriumist tänukirju. Koostöös politseiga kontrollivad ühendused riskirühmadega

Küll on aga Kanadas loomisel omamoodi «EMSL», mis ühendab teisi avalikes huvides tegutsevaid katusorganisatsioone (*Federation of Voluntary Sector Networks*). Mõnes osariigis on loodud ka oma liit (võrdluseks saame tuua näiteks Tartu ümarlauda).

Järgmise aasta algul korraldame EKAKi teemalise rahvusvahelise seminari, kus tulevad esitlemisele ka Kanada kogemused. Oma erinevale suurusele vaatamata seisavad mõlemal riigil ees sarnased väljakutsed ja arengud.

Lisainfot saab aadressil www.vsi-isbc.ca

EMSLi suvekool

Mihhail Solovjov, Eesti Õpilasmavalitsuste Liit
mihhail@escu.ee

EMSLi suvekool, mis toimus 03.-04.09. jättis suurepäraseid muljeid. Esiteks, teema kapital oli huvipakkuv. Teiseks, seltskond oli sõbralik ja lõbus. Kolmandaks, iga koolitaja oli oma ala professionaal, mis aitas kuulajaid paremini aru saada sellest, mida õpetati. Neljandaks, kogu atmosfäär oli naeratuste ja heameelsuse põhine. Alustades korraldajatest Kairist, Katrinist, Elinast ja Kristinast ja lõpetades koolitajatega Voldemar Kolgaga eesotsas. Tahaks siiralt tänada EMSLi suvekooli korraldajaid ja osalejaid mõnusat kahe päeva eest Eestimaa kaunimas paigas.

Rahastamine ja toetused avalikust sektorist: ootused ja arengud.

EMSLi suvekoolis esitatud ettekande põhjal

Maris Puurmann, Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakond
maris.puurmann@sisemin.gov.ee

Kodanikuühenduste rahastamine riigieelarvest on valitsuse ja ühenduste vahelistes suhetes üks olulisemaid teemasid. Kui tavaliselt kõidavad kõige enam tähelepanu küsimused «kui palju» ja «kellele», siis rahastamise korrastamise seisukohalt on oluline hoopis küsida «milleks» ja «kuidas».

Kodanikuühenduste rahastamise ulatusest, iseloomust ning kasutatavatest protseduurireeglitest ülevaate saamiseks paluti valitsusasutustel esitada siseministeeriumile andmed kodanikuühendustele tehtud eraldiste kohta aastatel 2001-2003. Nende põhjal saab öelda, et kodanikuühenduste rahastamisel on valdkonniti välja kujunenud väga erinevad skeemid. Just ühtlustamata skeemide paljususe tõttu näib riigieelarvest rahastamine tervikuna läbipaistmatu, kuigi tegelikkuses on ühenduste kaasamine ja toetamine avaliku sektori poolt oluliselt korrastatum.

Kui *Volunteer Canada* saab toetust suuresti valitsuselt, siis kohalikke vabatahtlike keskusi rahastavad peamiselt kogukonnafondid ja kohalikud omavalitsused, vähem erafondid ja äriettevõtted.

EMSLi suvekool 2004 "Kapital"

Rahastamisotsuste aluseks on prioriteetsete valdkondade toetamine, milles kodanikualgatuslikud organisatsioonid saavad olla avaliku sektori üheks võimalikuks partneriks. Samal ajal on välja töötatud toetusmehhanisme valdkondlike kodanikuühenduste tugevdamiseks, kohalike algatuste toetamiseks ja kodanikualgatusliku jõu ning võimaluste kasutamiseks.

Olemasolevate skeemide lõplikuks väljaarendamiseks, protseduuriereglite täpsustamiseks ja täiendamiseks tuleb mõista erinevate rahastamismudelite eeliseid ja ohte, omada ülevaadet võimalustest, vajadustest ja ootustest. Kui näiteks projektitoetuse korral rahastatakse eelkõige head ideed, siis tegevustoetuse puhul toetatakse konkreetset organisatsiooni. Lepinguliste tööde või teenuste tellimisel rahastatakse kindlate tegevuste läbiviimist, partnerluslepingute näol on tegemist aga koostööl põhineva fikseeritud ülesannete täitmise, programmitoetuste puhul kõige enam eesmärgi täitmisele suunatud rahastamisega.

Kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni rakendamise tegevuskavas aastateks 2005-2006 nähakse eesmärgi «Läbi- paistvad, optimaalsed ja sihipärased riigieelarvelistest vahenditest kodanikuühiskonna arengut ning kodanikeühenduste tegevust toetavad rahastamisskeemid» täitmiseks järgmiste sammudena ette soovituste koostamist rahastamise protseduuriereglite ühtlustamiseks, olemasolevate rahastamisskeemide toimimise ja tulemuslikkuse analüüsimist ning üldiste rahastamis- ja toetamis- ja väljatöötamist.

Õpetussõnu hea projekti koostamiseks.

EMSLi suvekoolis esitatud ettekande põhjal

Jaan Urvet, Eesti Harrastusteatri Liit
jaan.urvet@mail.ee

Olen projektide koostamisega tegelenud üle kümne aasta ning mõistnud, et koostöö fondidega peaks olema kantud eelkõige positiivsest mõtlemisest. Lootusetus ja pessimism ei anna positiivseid lahendusi ka suurte projektitoetuste puhul. Projekti- taotlus selleks ju ongi, et meie arengusoo-

ve toetada. Aga need saavad olla ainult positiivsed.

Ja ometi saame sageli, vastupidiselt ootustele, fondidelt äraütlemisi, mis kahandavad meie usku ja soovi midagi muuta. Kas oleme aga esitanud endale igal konkreetsel eitusjuhul küsimuse: mida ma tegin valesti? Võib-olla oleme oma projekti saatnud fondile, kes toetab hoopis teisi tegemisi?

Püüdkem endile eelkõige selgeks teha iga konkreetse fondi eelistused. Ei maksaks piirduda pidevalt vaid ühele fondile projektide esitamisega. See võib esialgu tekitada küll kindlustunde, ent samas ka seisaku koostöös uute võimalustega. Paljude projektide puhul tuleb kasuks koostöö mitme fondiga. Siis, kui osadelt fondidelt tuleb äraütlemine, on teiste fondide toetusega ometi võimalik projekt ellu viia. Samuti piirab koostöö vaid ühe fondiga tegevuse haaret ja tekitab rutiini. Ainult kultuuriprojektides osaledes ei märkagi me näiteks vahel, et uusi võimalusi pakuvad ka sotsiaal- ja haridusfondid.

Et uute võimalustega kursis olla, tuleks projektiprogrammide kohta teabe saamiseks jälgida pidevalt ajalehti, interneti ja fondide infolehti. Suurepärane infoallikas on EMSLi igane ajakirjandus infoleht internetis, mis tutvustab uusi projektikonkursse ja tuletab meelde projektide esitamise lähenevaid tähtaegu. Infovahetuse pai-

Arutelu Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsiooni teemadel. Marit Otsing, Maris Puurmann, Eino Pedanik ja Mall Hellam.

Suvekooli esinejad Voldemar Kolga ja Agu Laius.

gaks ja koostöövõimaluste loomiseks sobivad kindlasti koolituspäevad, kus kohtutakse uute liidritega, vahetatakse teavet, saadakse innustust ja teavitatakse teisi oma tegemistest. Ka sel juhul, kui koolituspäevade kavad ja esinejad tunduvad tuttavad, tasub alati osaleda, sest kui te õpipäevalt saate kasvõi ühegi «tarkuse- terakese», tuleb seda pidada õnnestunuks.

Me peaksime olema koostööle vastuvõtlikud, sest nii saavad paljud probleemid kiirema lahenduse, kulud vähenevad ja tekib koostööenergia. Edukad on need ühendused, kes teevad koostööd linna- ja vallavalitsustega, ministereeriumide ning ametkondadega. Selline ühistegevus liidab erinevaid sektoreid, muudab meid nähtavamaks ja partnerina arvestatavamaks.

Projektitöö on mõtte- ja eluviis. Projekti võib võtta ka kui elusorganismi, kes elab ja hingab. Seega tuleks temaga suhelda kui lähedase sõbraga, teda tuleks kiita, ent vahel ehk ka tõreleda. Projekt ei tohiks olla kui jutustus, vaid selge struktuuriga tegevusplaan, kus oleks eristatud järgmised osad:

- eesmärgid
- vajalikkuse põhjendus ja hetkeolukorra kirjeldus

EMSLi kuues suvekool toimus 03.-04.09. Jäneda Mõisas. Läbivaks teemaks oli kapital. Suvekoolis omandasid ühendused uusi teadmisi ja oskusi ühendustes kasutuselolevate vahendite (raha, inimesed, vara jne) paremaks korraldamiseks ja juhtimiseks; saadi teadmisi finantsjuhtimisest ja vahendite korraldamisest ning vahetati omavahel kogemusi.

Osalejaid oli 130 ning tagasiside oli väga positiivne.

- taotleja ja tegijate taustainfo
- sihtgrupp
- läbiviimise meetoodika
- tegevusplaan
- tulemus
- eelarve

Projektid ei tohi muutuda emotsionaalseks «nutulauluks» ega ka ultimaatumiteks, vaid need peavad olema veenvad ja positiivseid lahendusi pakkuvad tegevuskavad. Oma plaanides teisi halvustada ei tohiks. Püüdke leida oma idee ainulaadsus ja jätkusuutlikkus, sest fondid eelistavad neid tegemisi, mis on esitatud programmiliste, mitte ühekordsete aktsioonidena. Pikkade kirjelduste asemel võiks projektides kasutada selgeid ja konkreetseid loetelusid.

Suurim probleem meie projektides on eelarve, mis a) ei seostu projekti eesmärkidega, b) ei vasta reaalsele hindadele ja c) on üldsõnaline ja napp. Halb eelarve rikub hea projekti ära, hea eelarve aga võib keskpärase projekti päästa. Vältige oma projektitaotlustes nulle täisi «võrk-särke». Selguse huvides tuleks kõik kuluartiklid avada nende ühikutes (mis on ühe tunni hind, kui palju maksab üks toidupartsjon jne).

Projekti kestvus ei tohiks piirduda ainult ürituse toimumisajaga. Kuna projekti kuludokumentide kuupäevad peavad mahtuma projekti läbiviimise aja raamidesse, siis piiritlege projekti toimumise aeg ettevalmistuse alguse ja aruande esitamisega.

Tunduvalt enam võiks kasutada sponsorlust mitte ainult rahalise toetuse, vaid ka toodangu saamiseks. Miks küsida fondilt või firmalt raha ja selle eest bürootooteid osta, kui on võimalus paluda konkreetset abi bürookaupa tootvalt või müüvalt firmalt. Isikliku kogemuse põhjal võin väita, et Eesti firmade suhtumine projektide toetamisse on muutunud päris posi-

tiivseks. Ent ka firmade poole tuleks pöörduda toodanguabi saamiseks selge projektitaotlusega. Ka firma tahab teada, millised on teie tegevuse eesmärgid, tegevuskava, sihtgrupp ja eelarve. Paarilause-line firmalt toetuse küsimine ei vääri sage-li taotlejale isegi vastamist. Lisage oma eelarvele ka hinnapakumiste koopiad.

Kui te olete ajahädas ja projekti esitamise tähtaeg on lähedal, siis võib raskeks osutada projekti sisulise osa formuleerimine. Sel juhul on soovitatav mitte aega kulutada, vaid alustada eelarve kirjapanekust. Eelarve on projekti osa, mis on oma konkreetsete numbritega vägagi selgeks saanud. Rahanumbreid kirja pannes avaneb ka projekti sisuline osa lihtsamalt.

Projektimajanduses omab projekt ka kaubatunnuseid. Püüdke taotlus vormistada arvutiga, sest see võimaldab säilitada kõik projektid. See lihtsustab omakorda järgmiste taotluste vormistamist.

Vormistussuovitused:

- kirjastiil *Times New Roman* või *Arial*, kirja suurus 12
- vältige liigseid ilustusi
- rõhutused võiks esitada paksendkirjas (*bold'is*)
- vormistage taotlused ainult valgel paberil
- lisadena kasutage arusaadavaid tabeleid ja diagramme
- kasutage maksimaalselt 15 sõna pikkuseid lauseid
- kontrollige õigekirja ja stiili
- vajadusel lisage hinnapakumiste, arvete, kokkulepete ja artiklite või fotode koopiad, projektijuhi CV, soovitused, uuringud

Ideaalne oleks, kui projekt saaks valmis vähemalt kaks nädalat enne esitustähtaega. Aitab ka, kui lasete paaril inimesel esialgse versiooni üle lugeda: nemad märkavad sisulisi ja eelarvevigu kiiremini.

Kui teie projekt väärleks toetust üleriigilisi ettevõtmisi toetavatel fondidelt, siis on soovitatav lisada ka katusorganisatsiooni soovitus.

Projektides osalemist tuleks võtta kui koostööd fondidega. Fondide puhul tuleb eristada bürootasandit ja otsustuskogu. Büroo tegeleb projektiprogrammide teavitamise, projektide kogumise, vastuste saatmise, toetussummade ülekanndmisega jms.

Projekti saatuse otsustab aga fondi nõukogu. Seega tuleks põhitähelepanu suunata just koostööle otsustajatega. Oma tegevuste tutvustamine nõukogu liikmetele (näiteks kohale kutsumine) on tõhus teavitusvorm. Kindlasti tuleks igasuguse toetuse eest fonde ka tänada, lihtsaim moodus on kirjalik tänuavaldus.

Kui olete oma taotluse fondile ära saatnud, vältige liigseid pärimisi (millal otsustatakse projekti rahastamine, kas projekt on ikka korrektselt vormistatud jne). Liigne suhtlus pingestab olukorda ja mõjutab suhtumist projektidesse. Paljud fondid oma eitusi ei põhjenda. Sel juhul pole seda sobilik nõuda, vaid leida ebaõnnestumise põhjused ise.

Kuna kõik projektivoorud on erinevad nii eesmärkide, taotlejate hulga kui ka taseme poolest, siis võib juhtuda, et järgmises taotlusvoorus võite sattuda edukate hulka. Seega ei maksaks end väga sarjata – seekord oli keegi teist lihtsalt parem.

Alustage projektikulutuste tegemist alles pärast positiivse vastuse saamist ning koguge kõik kuludokumentid kindlasse kohta, et aruande koostamisel ei tuleks arvetest/kviitungitest puudu. Projektide läbiviimisel tuleks:

- arvestada eelarvet ja tegevuskava
- teha meeskonna- ja koostööd
- vältida autoritaarsust
- jagada infot
- vältida kasusaamist

- mitte karta kadedate ja passiivsete inimeste «külajutte»
- teha koostööd meediaga

Kõik aruanded esitage lepingus ettenähtud ajaks. Vaid erijuhtudel tuleks fondidelt pikendust paluda. Aruandest ei tohi puududa finantsdokumentide koopiad (arved ja ülekandeid tõendavad dokumendid). Kindlasti tuleks jälgida, et tegelikud kulud vastaksid planeerituile ja oleks loogilises seoses projekti sisuliste eesmärkide ja tegevustega. Samuti peavad kuludokumentid olema dateeritud projekti läbi viimise ajaks ette nähtud kuupäevadega. Vältida tuleb igasugust topeltaruandlust, kus samade kulude dokumentide koopiad esitatakse mitmele fondile. Personaalsete toetuste puhul tuleb fondile esitada kuldokumentide originaalid.

Ettevõtete ühiskondlik vastutus – kas midagi ühendustele?

Triinu Gröön, AIESEC Eesti
triinu.groon@aiasec.net

Ettevõtte ühiskondlik vastutus (Corporate Social Responsibility ehk CSR) on Lääne ühiskonnas mõiste ja kontseptsioonina arenenud juba 1960ndatest alates ja on üha enam jõudnud rahvusvahelisse juhtimisealasessse kirjandusse ning konverentside päevakavadesse. Viimasel aastakümnel on seoses paljude äärmuslike arengute ja juhtumitega ärimaailmas üheks avaliku arutelu tulipunktiks saanud küsimus ettevõtete rolli ja vastutuse kohta ühiskonnas laiemalt.

Arutletakse eesmärkide ja viiside üle, kuidas ettevõtted peaksid toimima, koos sellega on muutumas organisatsioonidele

esitatavad ootused. Eetilise juhtimine, ettevõtte mõjuulatuse ja rolli teadvustamine ühiskonnas on teemad, millele otsitakse firmade igapäevastes tegevustes ja strateegiates üha enam vastust. Ettevõtte peamise eesmärgina ei nähta enam pelgalt kasumi teenimist, vaid edukuse mõõdupuuku on ka firma võime vastata sotsiaalsele ja keskkondlikele nõuetele ning ootustele.

Olles suhelnud ühiskondliku vastutuse teemal mitme Eesti firmajuhiga, olen mõistnud, et paljudel juhtudel tajutakse ühiskondlikku vastutust kui mingit laiali valguvat ja ümmargust hüüdlause, millel pole ettevõtte tegevusega otsest seost.

Ent ettevõtte ühiskondlik vastutus on mõiste, mis viitab äriorganisatsioonide toimimisele nii, et hool ümbritsevasse sotsiaalsesse ja looduskeskkonda on integreeritud just nimelt põhitegevusse.

Ettevõtte edukust võib selles kontekstis hinnata kolme mõõdupuu alusel: majanduslik, sotsiaalne ja keskkondlik (*triple-bottom-line* kontseptsioon). Tegevuste tasandil võib ühiskondlikult vastutav ettevõtte tegeleda näiteks looduskeskkonna säilitamise ja kaitse, töötajatele ja töökeskonnale suunatud tegevuste, inimõiguste kaitse, kogukonda kaasatuse, äri- ja ettevõtlusstandardite kujundamisega, turu reguleerimisega vastutustundlikest töekspidamistest lähtuvalt jms.

Niisugune tegutsemine on suunatud ettevõtte pikaajalise edu saavutamisele, kus ei ole võimalik järjepidevalt eirata üht või teist huvigrupi, vaid tuleb püüelda nende tasakaalustamise poole.

Kasud ettevõtte jaoks on üldjoontes järgnevad:

- Paranenud maine ja turupositsioon;
- Klientide lojaalsuse kasv;
- Ressursi efektiivsem juhtimine, kulude vähendamine;
- Töötajate motivatsiooni ja lojaalsuse tõus;
- Uute äri võimaluste loomine ja kasutamine;
- Paranenud riskide maandamine

Korporatiivsest vastutusest vastutustundliku ettevõtluseni (Responsible Entrepreneurship)

Algselt multinatsionaalsete ettevõtete seostatud mõiste on nüüdseks avardunud. Enam ei räägita ainult suuretegevõtete vastutusest, vaid pigem organisatsioonide kui koostevõime toimimisest vastutustundlikul viisil.

Nii ühendustele kui ka väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele on oluline see, et vastutustundlikku tegevust ei seostataks suure numbriga eelarvereaal, vaid organisatsiooni igapäevase toimimisega: töötajate/liikmeskonna kohtlemine, tööhõive-, värbamispoliitika, panus ja kaasatus kogukonda arengusse, koostöösuhte loomine teiste sektorite ja organisatsioonidega, eetiliste töekspidamiste rakendamine oma organisatsiooni toimimises, kontori jäätmekäitluse korraldamine, oma tegevuse keskkondliku ja sotsiaalse mõju teadvustamine ning juhtimine jne.

Ühenduste roll

Peamine on olla ise vastutustundlik, tegeleda vastutustundliku ettevõtlusega, rakendades oma tegevuses teadlikult vastavaid põhimõtteid. Esimesed sammud võiksid siin olla seotud oma liikmeskonna või töötajate ning keskkonnaalase tegevusega (nt kontori jäätmekäitluse korraldamine).

Teine võimalus on olla ärisektorile heaks (ka professionaalseks) koostööpartneriks konkreetsete sotsiaalsete või keskkondlike küsimuste lahendamisel. Ettevõtetele on raha, ühendustel on aga vajalikud teadmised ja oskused. Siinkohal on oluline, et ühendused suudaksid olla võrdväärset partnerid. Ettevõtete tagasisidest on näitena toodud olukordi, kus ühendused ise ei pruugigi olla koostöö arendamisest

huvitatud, pigem soovitakse raha kätte saada ja siis oma rada minna.

Euroopas ja Eestis toimuvast

- Ettevõtete ühiskondliku vastutuse küsimus aktualiseerus 2000. aastal Lissabonis vastu võetud Euroopa Liidu strateegilise eesmärgi kontekstis – areneda kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmiste põhiseks majanduseks maailmas, olles võimeline jätkusuutlikuks arenguks rohkemate ja paremate töökohade loomise ja sotsiaalse ühtluse saavutamise läbi;
- ELi tasandil asutati *European Multi-stakeholder Forum*, platvorm dialoogi arendamiseks äriettevõtete, erialaliitude, organisatsioonide ja teiste huvigruppide vahel, mille eesmärk on ühiskondliku vastutuse alase teadlikkuse tõstmine ja tegevuspraktikate jagamine. (http://europa.eu.int/comm/enterprise/csr/index_forum.htm). Erilise tähelepanu all on teema laiem ja sügavam tutvustamine väikese ja keskmise suurusega ettevõtetes, kummutamaks väärarusaama, et see on vaid suurkorporatsioonide pärusmaa;
- Käesoleva aasta 12. oktoobril algatab Euroopa Komisjon üleeuroopalise ühiskondliku vastutuse alase kampaania (<http://europa.eu.int/comm/enterprise/csr/index.htm>), mille raames toimub 26. oktoobril samateemaline konverents Eestis. Kampaania eestvedajateks on siin EVEA ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.
- Aastatel 2004-2005 osaleb kuus Euroopa riiki, sh ka Eesti, Leonardo da Vinci fondi toetusel projektis CSR/SME, mille eesmärgid on avalikkuse teadlikkuse tõstmine ühiskondliku vastutuse alal (sh õppevisiitide, konverentsi ja treeningseminari korraldamine) ning koolitusmaterjalide väljatöötamine valdkonna edendamiseks (www.geomedia.ee/csr).

Peamine on olla ise vastutustundlik, rakendades oma tegevuses teadlikult vastavaid põhimõtteid.

Seadusandlusest tulenevad ühenduste probleemid

Katrin Kala, EMSL
katrin@ngo.ee

Tänavu kevadel tegi SA Eesti Õiguskeskus ühenduste seadusandlusest tulenevate probleemide uuringu, mille käigus paluti küsimustikule vastata mitmel Eesti organisatsioonil.

Ehkki probleeme võiks käsitleda mitmeti, saab kokkuvõtlikult ära tuua a) probleemid, mille lahendamine eeldab seadusemuudatusi ja b) probleemid, mida saab lahendada kas nõustajate abil või ühenduste esindajaid koolitades või suunates.

Allpool püüame selgitusi jagada kõige enam küsimusi tekitanud valdkondade kohta. EMSL analüüsis uurimuses esitatud küsimuste vastuseid ja saab osaliselt anda ka nõu ja juhiseid ning teha ettepanekuid, mida olukorra lahendamiseks ette võtta.

Küsimustikele vastajatele on keeruliseks osutunud mittetulundusühingu või sihtasutuse asutamine. Eraldi probleemidena on välja toodud see, et registreerimisega seonduvad toimingud on liiga formaalsed, puudub võimalus professionaalseks juriidiliseks abiks ja raskusi on notarite juurde pääsemisega, sest nende töökoormus on suur ja järjekorrad vaid juhataste allkirjade kinnitamiseks väga pikad.

Selle probleemi lahendamiseks ei ole tarvidust seadusi muuta, vaid ühendusi asutavad inimesed tuleks suunata kliendile tasuta nõu andvate maakondlike arenduskeskuste poole (mak.eas.ee). Sama teenust pakub ka EMSL ja dokumentide koostamisel on abiks meie koduleheküljel www.ngo.ee leiduvad abimaterjalid ja näidisdokumendid.

Küll aga võiks seadus anda võimaluse, et mittetulundusühingu juhataste liikmete allkirju ei pea ilmtingimata kinnitama notar. Praegu kehtivate nõuete puhul on

allkirjade kinnitamise õigus ka valla- või linnasekretäridel. Probleem on see aga Tallinnas asutatavatele ühendustele, sest pealinnas kehtib notari kinnituse nõue.

Juhtimisalased küsimused olid seotud ühenduste sisemise korraldusega. Kui küsitlustele vastanud töid probleemidena välja järelevalve teostamise MTÜ organite üle, üldkoosoleku kvoorum nõuded ja raskendatud üldkoosoleku kokkukutsutamise, siis need küsimused oleksid lahendatavad eelkõige korraliku põhikirja koostamisega, kus oleks juhtimisalased pädevuspiirid selgelt ära toodud. Aktiivsemalt tuleks tegeleda mittetulundusühingu liikmete kaasamisega ja selgitada liikmete õigusi ja kohustusi, muuhulgas ka üldkoosolekul osalemise kohustust. Probleemide lahendamiseks võib kaaluda ka tugeva juhataste valimist.

Suurele osale organisatsioonidele valmistab peavalu raamatupidamine, aruandlus ja kõik maksudega seonduv, sest raamatupidamisalaseid teadmisi napib ning kompetentse raamatupidaja palkamiseks puudub tihti peale raha. Sihtasutustelt nõuab seadus audiitorkontrolli, seda käibest sõltumata.

Siin aitaks raamatupidamiseseaduse muutmine, mis näeks ette selle, et väikese käibega ühendus võiks kasutada kassapõhist raamatupidamist, mis lihtsustaks aruandlust. Ka sihtasutuse seadusesse tuleks teha muudatus: see näeks ette audiitorkontrolli nõude kehtestamise teatud piirkäibelt.

Vabatahtlike tööga seotud maksuküsimused vajavad eraldi käsitlemist. Kuna juriidiliste isikutena peavad kõik ühendused järgima raamatupidamiseseadust, tuleks nii ühenduste juhtidel kui raamatupidajatel enam osa võtta korraldatavatest koolitustest ning kasutada maakondlike arenduskeskuste abi juhendmaterjalide saamisel ja nõustamisel. Ei tasuks peljata ka suhtlemist maksuameti inspektori või konsultandiga.

Raskusi on tekitanud tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kandmine. EMSL on selle probleemiga aktiivselt tegelema, oleme teinud omapoolsed ettepanekud tulumaksuseaduse § 11 ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste seaduse muutmiseks.

Ning loomulikult on ühenduste jaoks kõige probleemsem valdkond rahastamine. Kõige rohkem on seadusemuudatuse

vajadust mainitud riigieelarvest, kohaliku omavalitsuse eelarvest ja hasartmängumaksust rahastamise või annetuste puhul, vähem küll projektipõhise rahastamise puhul. Et rahastamisskeeme korrastada, on loodud Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni rakendamise ühis komisjoni rahastamise ja statistika töögrupp, mille kohta on võimalik informatsiooni saada siseministeeriumi koduleheküljelt.

Kuna ühendusi puudutav seadusandlus on jätkuvalt päevakajaline teema, on SA Eesti Õiguskeskusel kavas sel teemal avada Themises (www.lc.ee/themis) vastavasisuline foorum, millel saavad osaleda kõik huvilised.

Piiriülese koostöö alane suvekool Värskas

Margit Säre; Margit@ctc.ee,
Peipsi Koostöö Keskus
margit.sare@ctc.ee

Peipsi Koostöö Keskus ja Eesti Euroopa Liikumine korraldasid 8. -14. augustil Värskas suvekooli piiriülese koostöö teemadel, millest võtsid osa 35 Eesti, Läti, Leedu, Venemaa, Ukraina, Valgevene ning Moldova mittelundusühingute, ministeeriumide, maa- ja kohalike omavalitsuste esindajat.

Suvekooli teemadeks olid piiriülese koostöö areng ja roll Euroopas, euroregioonid, EL'i piiriülesest koostööst ja regionaalarengut toetavad programmid, noorsookoostöö ning piiriülese majanduskoostöö ning lektoriteks Balti riikide, Venemaa ja Ukraina ministeeriumide töötajad, euroregioonide ja MTÜ-de esindajad ning ülikoolide õppejõud.

Akadeemiliste loengute vahel tegid ettekandeid ka suvekooli osavõtjad, kes tutvustasid oma organisatsioonide piiriülese koostöö alast tegevust. Ettekannete ning tutvustatud uuringute põhjal kahjuks seda

väita ei saa, et Balti riikide ning SRÜ riikide vaheline piiriülene koostöö oleks aktiivne.

Toimusid ka rühmatööd kolmes grupis. Eriti edukaks osutus noorsootöö alane töögrupp, kus on ettevalmistamisel kaks jätkuprojekti, millest võtavad osa nii Balti riikide kui ka Venemaa, Ukraina ja Moldova noorsootööga tegelevad organisatsioonid.

Väga huvitavad olid suvekooli väljasõidud: näiteks kohtumine Värskas vallavaneema Rein Järvellilega, kes rääkis oma naabriga, Petseri rajooniga, koostöö tegemise valudest ja võludest ning Koidula piiripunkti külastamine, kus selgus, et igapäevaste piirületajate peamiseks sihiks on Venemaalt odava bensini, sigareti ja alkoholi Eestisse hangeldamine.

Piiriülese koostöö teemad on muutunud Euroopa Liidu jaoks eriti oluliseks pärast idasuunalist laienemist, olukorras kus EL uuteks naabriteks on sellised suurriigid nagu Venemaa ja Ukraina. Samuti on

Suvekooli rahvusvaheline seltskond ehtsas Eesti öös.

paljudes Euroopa riikides jõutud arusaamisele, et piiriülese koostöö edendamine ning uute koostööstruktuuride loomine saab olla edukaks kohaliku arengu käivitajaks, uute võimalust loojaks.

Eesti-Vene piiriülene koostöö on seni kulgenud vahelduva eduga, põhjuseks nii keerukad valitustevahelised suhted, piiriäärsete omavalitsuste kehv majanduslik olukord, kui ka ebapiisavad teadmised Euroopa Liidu poolt pakutavatest võimalustest piiriüleste koostööprojektide arendamiseks.

Peipsi Koostöö Keskus on Eesti-Vene piiriülese koostöö toetamisega tegelenud

alates 1994. aastast ning peamiseks töösuunaks on olnud keskkonnaalane koostöö ning piiriäärsete omavalitsuste suutlikkuse tõstmine.

Suvekooli läbiviimist toetasid EL Phare SPF programm ning Kanada Arengu koostöö Agentuur.

Mure soome-ugri rahvaste tuleviku pärast

Elina Kivinukk, EMSL
elina@ngo.ee

15.-19. augustil toimus Tallinnas soome-ugri rahvaste IV maailmakongress «Noored on meie tulevik», mida aitas korraldada EMSLi liige Fenno-Ugria Sihtasutus.

Kongressil oli esindatud 22 rahvuse saadikut ja vaotlejat, kokku osales kongressil ligi 500 inimest. Emakeelsete ettekannetega esines 19 soome-ugri rahvaste delegatsiooni, plenaaristungi peatekande «Noored on meie tulevik» pidas professor János Puszta (Ungari).

Maailmakongressi lõppdokumenti tegid osavõtnud ettepanekud saada võimudelt suuremat toetust soome-ugri keelte arengu ja staatuse küsimustes, pöörata suuremat tähelepanu oma keele ja kultuuri õpetamisele ning kasutada tõhusamalt massimeedia, sh interneti võimalusi. Näiteks tehti ettepanek karjala keele ametliku staatuse küsimuses Karjala Vabariigis ning sooviti saada õigus ladina tähestiku ametlikuks kasutamiseks.

Soome-ugri rahvaste maailmakongress on soome-ugri ja samojeedi rahvaste esindusfoorum, mis on sõltumatu valitsustest ja poliitilistest parteidest, toetudes oma tegevuses Sõtkõkvaris 1992. aastal vastu võetud soome-ugri rahvaste koostöödeklaratsioonile. Kongressi eesmärk on soome-ugri rahvaste rahvusteadvuse, kultuuride ja keelte arendamine ning kaitsmine.

Ülevaade katusorganisatsioonide arenguprojektist

Tiit Riisalo, EMSL
tiit@edel.ee

Elmise aasta novembris käivitas Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL) Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi (BAPP) toel projekti «Katusorganisatsioonide arendamine», mis lõppes tänavu juunis. Siinkohal väike ülevaade projekti käigus püstitatud eesmärkidest ja sellest, mida korda jõuti saata.

Katusorganisatsioonide andmebaasi koostamine

Selleks, et alustada katusorganisatsiooni andmebaasi koostamist, oli esmalt vajalik organisatsioonid kaardistada. Kaardistamise käigus üritati elimineerida formaalselt eksisteerivad organisatsioonid, milleks tuli veenduda, et kaardistatav organisatsioon on ilmutanud ka tegutsemise märke. Lõpptulemusena kaardistati ligi 180 katus- ja eestkosteoransatsiooni.

Küsimustiku koostamisel konsulteeriti *National Center for Voluntary Organizations* (NCVO) spetsialistidega, kes kasutasid sarnast küsimustikku katusorganisatsioonide andmebaasi koostamiseks 2002. aastal Inglismaal.

Lähtuti ka majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi projekti «*Strengthening the cooperation between the public sector and the business representing non-governmental organizations in Estonia*» läbiviija Carl Bro International (Taani) ettevõtlusorganisatsioonide jaoks koostatud küsimustikust. Küsimustiku väljatöötamisel osales ka EMSL.

2004. aasta esimese poolaastal saadeti küsimustik 158 organisatsioonile. Küsimustiku täitis ja tagastas 46 organisatsiooni ehk 30% kõikidest küsimustiku saanud ühendustest. Nii ongi neile ankeetidele tuginedes koostatud andmebaasi kantud hetkel 46 organisatsiooni andmed. Andmebaas on kõigile huvilistele kättesaadav nii eesti kui inglise keeles EMSLi kodulehel, peale EMSLi uue kodulehe

valmimist on see kättesaadav ka online-režiimis. Andmebaasi ja katusorganisatsioonidega tuleb kindlasti tööd jätkata, et see muutuks tõeliselt esinduslikuks ja kasutatavaks. NCVO-l kulus analoogse andmebaasi representatiivseks muutmiseks näiteks kaks aastat.

Andmebaasi koostamisel ilmnis rida probleeme, mis on seotud eelkõige organisatsioonide huvi ja suutlikkusega:

- kuigi kokkuvõttes vastas küsimustikule ligikaudu 30% organisatsioonidest, siis sellegi tulemuse saavutamiseks tuli küsimustik koos kaaskirjaga laiali saata kolmel korral;
- märkimisväärne osa küsimustikest ei olnud täidetud täielikult. Soovida jättis vastuste hulka ja kvaliteet küsimustele, mis puudutasid organisatsioonide Euroopa Liidu alaseid kogemusi ja pakuvat koolitust.

Informatsiooni kogumine katusorganisatsiooni olemusest, rollist ja kohustustest

Projekti käigus on erinevatelt allikatelt nii Eestis kui ka välismaal kogutud informatsiooni katusorganisatsioonide olemusest, rollist ja kohustustest. Kogu maailmas käsitletakse katusorganisatsioonidena eelkõige ühendusi, mis esindavad teiste ühenduste ühishuve (juriidilistest isikutest liikmeskonnaga organisatsioon, mis esindab oma liikmete huve) Sarnaselt mõistetakse ka niisuguste organisatsioonide rolli ja kohustusi. Nendeks on:

- informatsiooni levitamine ja jagamine;
- valdkonna monitooring, uuringud ja info kogumine;
- valdkonna organisatsioonide tegevuse koordineerimine;
- liikmete ja valdkonna siseriiklik ning rahvusvaheline esindamine;
- eestkoste ja *lobby*;
- osalemine oma valdkonna poliitika kujundamisel;
- võrgustiku töö korraldamine;

- liikmete tegevuse rahaline toetamine;
- konsultatsioonid ja koolitused liikmetele;
- tasulised konsultatsioonid ja koolitused mitteliikmetele;
- kirjastamine (infolehed, käsiraamatud jms)

Küsimustikule vastanud 48 Eesti ühendusest täidavad kõik nimetatud rolle ja kohustusi kas täielikult või osaliselt. Vähem tegeletakse tasuliste koolituste ja konsultatsioonidega mitteliikmetele (21 organisatsiooni). Kõige vähem tegeletakse liikmete rahalise toetamisega (8 organisatsiooni).

Projekti käigus osaleti ka III üle-eestilisel ühenduste konverentsil uuringufirma Faktum korraldatud küsimustiku katusorganisatsiooni puudutava osa väljatöötamisel. Selle uuringu olulisemad järeldused on järgmised:

- 68% küsitletud organisatsioonidest on oma valdkonnas katusorganisatsioon ja 58% neist kuulub katusorganisatsiooni või võrgustikku. Seega kuulub 85% organisatsioonidest oma valdkonna katusorganisatsiooni;
- 17% ühendustest kuulub katusorganisatsiooni maakondliku tasandil, 75% Eesti ja 35% rahvusvahelisel tasandil;
- Ootused katusorganisatsioonidele on väga kõrged. Valdava osa vastajate (48-81%) arvates peaksid katusorganisatsioonid täitma kõiki eelpool loetletud rolle ja kohustusi. Liikmete rahalist toetamist peab kohustuseks vähene osa vastanuist (13%). Peamine katusorganisatsiooni kohustus on vastajate hinnangul informatsiooni levitamine;
- Kõikidest katusorganisatsioonide ülesannetest ollakse kõige enam rahul infojagamise (väga või pigem rahul oli 69%), sellele järgneb võrgustiku töö korraldamine (60%). Kõige vähem ollakse rahul liikmete rahalise toetamisega.
- Huvipakkuv on asjaolu, et kõige rahulolevamad on kohaliku tasandi, seejärel riikliku tasandi katusorganisatsioonidesse kuuluvad ühendused.

Pilte EMSLi suvekoolist
"Kapital", mis toimus
Jänedal 03-04. septembril

Meelelahutusprogrammi raames
toimus õhtujuhi eestvedamisel
lustakaid mängu, mis hulgaliselt
elevust tekitasid.

Päevad möödusid
tõiselt. Suvekoolis
tehtud ettekannetega
saab tutvuda:
www.ngo.ee

EMSLi 2004.a. sügisesed teabepäevad ja seminarid

Teabepäev "FINANTSEERIMISVÕIMALU- SED KODANIKUÜHENDUSTELE"

19.10.2004, kell 11.00 - 16.00

Lektorid: Kristina Mänd, Jaan Urvet,
Rein Voog

Teabepäev "SEADUSANDLUS MITTETULUNDUSÜHENDUSTELE"

04.11.2004, 10.00 - 16.00

Lektor: Eha Pehk

Seminar "FINANTSLAPNEERIMINE ÜHENDUSTES"

18.11.2004, kell 10.00 - 16.00

Lektor: Peter S. Treialt

Seminar "MARKETINGIPLAANI KOOSTAMINE MITTETULUNDUSSEKTORIS"

02.12.2004, 10.00 - 16.00

Lektor: Kristina Mänd

Teabepäev "RAAMATUPIDAMINE- JA MAKSUSTAMINE ÜHENDUSTELE"

15.12.2004, kell 11.00 - 16.00

Lektorid: Elle Märiz ja maksu- ja tolliameti
esindaja.

Kõikide teabepäevade osavõtutasud on
550.- (EMSLi liikmetele 275.-)
Seminaride osavõtutasud on
700.- (EMSLi liikmetele 350.-)

Vastutav väljaandja: Kairi Birk, kairi@ngo.ee
Toimetaja: Anri Maimela, andri@postimees.ee
Kujundaja: Külli Reinup, kylli@hot.ee

Adressaat:

Eesti Mittetulundusühingute ja
Sihtasutuste Liit
Uus 5, 10111 Tallinn
Tel 631 1430
Faks 631 1432
E-post: info@ngo.ee